

ԱՌԱՅՈՏԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

ԹԻԻ 3

ԳԻՆ

30 փարայ

ԱՌԱՅՈՏԵԱՆ

ՂԱԶԷԹԱՅՆ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ՎԷ ՍԱՆԱԻՅՅԷ

Նոր. Տոմ. 13 Հոկտ. 1870)

Կ. ՊՕԼԻՍ Հինգշաբթի 1 Հոկտ. 1870

(Տաճ. 18 Բէճէպ 1287

« ՓՏՏՈՒԿ »

Բանի մը համար «փտտուկ» է՝ ըսելը, ան բանին համար ամենակատարեալ և զօրաւոր կերպով դէշ է ըսել է։... Բայց տակաւին, այսպէս ընդարձակ միտք ունեցող ու համառօտ ըլլալու աղէկութիւնն ըրող, դարձեալ սա ճշմարիտ է թէ «փրտտուկ» բառը խորթ և տղեղ բառ մըն է։ Բնաւ մէկ բանաստեղծ մը զայն գործածել մտքէն չանցունել, որովհետեւ ուր որ քննադատը, անպատճառ իրեն հետ կ'ապականէ ամբողջ գրութիւնը, թէ զիցապէս կանխընթաց ան կոմ թէ հինգ արարուածով ողբերգութիւն մը, ինչպէս որ չեփած սոխին ամենէն փոքր մէկ մասն ալ կ'ապականէ այն ակործակ բացող պատուական ապուրին համը։ Ասե աս բառը թէ այնպիսի վարդաբեղ չլիծուրդներէ ելնեն, որուն հրապուրիչ դռներէն քանի քանի կատակ անու թիւներ ատանց յանդիմանութիւն լսելու անցեր էին, տակաւին, զեղեղիութեան վրայ ամենէն աւելի զմայլող մէկն ալ աս բառին պիտի չհաւնէր։ Իրեն ինչո՞ւ համար այս էջերուն մէջ այսպիսի բառ մը վրայ երկարօրէն կը խօսուի, և ի՞նչ օգուտ կ'ընէ զայն լուծել ու վրան խորհելն։ Մտք սա հաստատ պատասխանը կուտանք թէ, որովհետեւ չկայ ուրիշ բառ մը որ ասոր չափ աղէկ բացատրէ հիմակուան ատենն խօսուած և գրուածներուն մեծ մասը, որոնց մերկութիւնն հազիւ թէ ծածկող փայլունութենէն, շատերն իբրեւ ոսկի կ'ընդունին զանոնք, որուն մէկ խեղճ նմանութիւնն են միայն։

Վարչալ անուն հեղինակն, իր զըրբերէն մէկուն մէջ կ'ըսէ թէ աշխարհս սա չափ միլիոն բնակիչ ունի, և աս ըսածին վրայ սա համառօտ պատգամութիւնը կ'աւելցնէ անոնց համար թէ «մեծաւ մասամբ խենդ»։ Այսպէս ալ այս օրերս, երբ այս

չափ մարդիկ ու կանայք* երեւելի հեղինակներ դարձած, անոնց պէս զիւրութեամբ կը դորձածն զրիշին, ու աշխարհս վրայ շարունակ բարձր բառերու հեղեղներ կը լինեն, անոնցմէ շատերուն համար ամենայն ճշմարտութեամբ կրնայ ըսուիլ թէ «մեծաւ մասամբ փտտուկ» են։ Մեր քննադատական և երզնիական երեւելի թերթերն իրենց յիշաւոր սնունդն ինչ կերակուրէ կ'առնեն։ Չէ՞ որ «փտտուկ» խօսակցութիւններէ են բոլորը։ Ի՞նչէ աս զրական փորձութիւն շարունակ եկած բաղմունտակ պաշարը չըլլար ամենքն ալ անօթութենէ կը մեռնէին։ () Բնակի համար, առ օրական թերթի, և բաց անոր Բարիդի թղթակցին* նամակը։ Լին կը տեսնես, որ քանի մը տարախուսի իրողութեանց համար մեծ մեծ նկարարութիւններ, ու անոնց վրայ ալ շատ մը մեկնութիւններ ու խորհրդածութիւններ բերել։

Սէջը շատ մը երկար բառեր, մէկ երկու միջոցութիւններ ուրիշ հեղինակներէ բերուած, խօսք մը թէ, այս ինչ բանին մէջ է+ պակաս չէ, զաղափար մը թէ ան ինչ բանն ալ է+ է, ընկերութեանց ժողովներու վրայ փոքր պատմութիւն մը, և Բ մը, զոր զրոյց առջի զիշեր լսած է եղեր գետնանի մը պալատին մէջ իշխանուհւոյ մը շրթներէն լսելն, և այս ամենքն ալ այնպիսի խոշոր տառերով շարուած, ու այնպիսի գեղեցիկ և հրապուրիչ երեւոյթի մը բերուած են որ, բաւական ժամանակ կ'անցնի մինչև որ սկսի ծաղիլ մտքիդ թէ բոլորովին «փրտտուկ» են։

Գարձեալ խորհէ անգամ մը քու բռն լորտիքդ զանուղ բաղմունտին ընդհանուր խօսակցութեան վրայ, զիտէ ճաշերու առտեն տեղի ունեցած բերնի փրփրութիւնը և ընթերցաց ատենի ափեղ ցփեղ խօսքերը, և

* Մեր մէջն ալ կայ արդեօք։

խորհէ թէ, դու քննադատ և խածկրտող, դու ալ որչափ օգնել ես այս բերնի փրփրութիւն և ափեղ ցփեղ խօսքերուն, և թէ ի՞նչ «փտտուկ» են ամենքն ալ։ Խորհէ թէ հանդարտ մտքով կրնաս այսպէս ընել, կը հաւնիս այն խօսքերուն տեսակին, զորոնք ջանացիր շինել զիսկաւածական ճանչարի մը համար, որուն գծադրութիւններն զինքը քիչի հետ տեսնուելու դիրքին մէջ դրած են։ Խորհէ այն ծանրութեամբ յայտնած ծանր գալափարներու վրայ, զորոնք այս յուզման ժամանակին դորձողը նկատմամբ յայտնեցիր։

Յիշէ այն խեղճ, շնչին, նուրբ խորանակութիւնը, զոր վարպետութեամբ խօսքիդ մէջ մտցուցիր, յիշէ նաեւ թէ ինչպէս այն հին սլաւութիւնն, անոր այլաբանական վզին երեւակայական թեփէն բռնած, քաշեցիր քաշկռտեցիր, զոր կը կարծէիր թէ խիտ աղէկ կը պատմես, և զոր քու խեղճ կինդ ա՛հ, քանի՜ քանի անգամ լսած էր, և խորհէ թէ բոլոր ասոնք ինչ ձեւերով ըրիր, և ինչպէս կանգ առիր մէկ փոքր քաղաքապարական խնդուրին կամ ձայնարկութեան համար, զոր քու չնչին խօսքդ մտիկ ընող զոհն առնալուցաւ ընել, երբիդ քու ինքնա համար խորուածութեամբ, այն պատուած հին զիտարիդ այնպիսի բռնադատութեամբ ցուցուցիր իրեն։ Ի՞նչ էին բոլոր ասոնք։ Պուն քու սրտերուդ սրտին մէջ չե՞ս խօստովանիր թէ անոնք բոլորովին և կատարեալապէս «փտտուկ» էին։

Բայց այս տիեզերական բառն ո՞ւր չկայ։ Պատաստանական ատենն, կամ մինչև անգամ Խորհրդարանն ազատ է անկից։ Չէ՞ որ այն ալ կը երական ճերմակ կապին ձիւնափայլ ծաղերուն վրայ կը ծամածռի, այն պատկառելի անմոռութեան թմրած և յոգնած ախանջներուն վրայ հանդարտ հանդարտ տատանելով։ Երբեք իր տեղն ոտքի վրայ

չեղա՞ւ, ու ձեռքը սրտին վրայ դրած իր արժանապատիւ բարեկամն ապահովութեան էր, թէ իր շարժառիթներուն պարզութիւնը միայն իր գործող ուղղութեանը չափովն էն:

Ես գրած ատեննիս ահաւոր խորհուրդ մը կանցնի մտքերնուս: Ի՞նչ բնեւէ, եթէ Տէրութեան կամ դաւաճարածի մը արագ զարթոյցը գրադիրին մէջը, մեր այս ծառն անփութութեամբ կարգացած ատենը, իր վերջնական ու հաստատուէս «Եւ աղէկ, աս փոտուկ է» ըսելովը ցուցնէ մեզ թէ, մեր նիւթին յարմար եղող ի՞նչ գեղեցիկ օրինակ մը զանց ըրեր ենք յիշել:

ՍԷԼԵԼԷՆ

Սերի յօգուածին հեղինակն, լրագրաց եւ անոնց թղթակցացը զրաճներուն վրայ խօսած ատենը, օգնականներնուն վրայ բան մը չէ ըսեր. կերակր առաւելոյ յիշելու աւարժան չէ գտներ, չխորհելով թէ ամենքը մէկ չեն ըլլար:

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Եթիտէրի պահս Լեւոնի Էրեւանի պուրակար իրթեւի կիւնքի նիւթեւորներն թեր-ճիւմէ օլունմուշ տըր:

Սալա Մ. Թիւերին Բեթրուպուրիա նէ մեմուրիյէթէ կիթմէսի, վէ նէթիճէսի նէ օլունմուշ րէսմէն պիւրիթիլմէմիլ խէ տէ, միւթալաա իթմէթիկէ քեաֆի օլաճադ տէ, րէճէթէ անլաւըրը տըր քի, կիթմէթիին սէպէպի, Թիւերիյը թերք իթմէթ պահա-սը իլէ, Նէրմանիյա գարը իմտաա արա-մալըդ օլունպ, ֆա աթ միւթաորնա իրմէմիլ տիւր, վէ իրմէմիլ տէ, չէօյլէ տէյէլի՛ քի, Բուսիա հիւթիւթիլնէ պիսի շէրէֆ տիւր:

Լաթին Մ. Թիւեր, Էվլէլա Լօրա Արանիլի իլէ կէօրիւշիւպ, 20 սէնէտէն պէ-րու Ինկիլթէրրա վէ Պրանսա միւսնէսինտէ վալը օլան Ինկիլթէրրա Էրեւանի, իթիլիլն «մէնֆաթը պիր» օլմաւընտան, վէ Բրու-սիանըն Բուսիա իլէ պիրլէճմիսինն, Ին-կիլթէրրա վէ Լարուպայա թէճէթիլ օլմա-սընտան պահս իտէրէթ, շու եսիլ սէրմայէ-լէրի թիւթէթմէյինճէ պու թայլիպ օլուն նաճադ սոն օյունը օյնամալիլ տըր: Լաթին Խարիճիյէ նազըրը, շու «Իթիլիֆա լր տօս-թանէ» նին Լարուպայա թարաֆընտան քէն-տի մէնֆաթը իշիւն րէյտա իտիլիլ օ-լունպ, պիլիլ մէնֆաթը իշիւն իտիլ-մէթիյինն ունութմաւը. քէզալէթ մէթիւր իթիլիլֆաղըն, կէրէթ տօնանմա վէ կէրէթ ասաթիլիլ մէսարիֆաթտան պիլիլ գուրթար-մըլ օլմաւընտան տալիլ ունութմաւը, չէօյլէ քի էկէր Պրանսաւտան, հազըլը օլարալ, շիւրհէմիլ օլմայա իտիլ, շու մէսարիֆ կարը-յա ինէր իտիլ: Պէօյլէճէ Լօրա Արանիլի, Ինկիլթէրրաւըն միւթալիլէ իտէճէթ վալթի

տահա կէլմէմիլ տիւր տէիւ կէթի իթմի-յինն ալըլտան ալըլա սէօյլէտի:

Բարթալընըն, Էօյլէ խէ Պրանսա տա-լիլ տիւր միւթիլիլֆիլ արամայա մէսարի-օլաճադ տըր տէյու վէրտիլի գօրգուտու-նու, Լօրա Արանիլի հիւ իլ կէրինէ գօյ-մամաղա րէթ ալէա միւթիլիլ իտիլ. պէօյ-լէճէ Մ. Թիւեր տալիլ, հառնիլիլ Վիթիլի նա ի սօգաղըն թօղարընը պաղընտան տէօ-քէրէթ, հառնաղըլա Բուճաւա տօղըն-կօլու էլէ ալար:

(Պրանսա Բրէնս Արազգօթ թարաֆըն-տան գապուլ օլունտու, լաթին տէյիլ Իմ-րէրաթը թարաֆընտան, զերա Մ. Թիւերին մեմուրիյէթիլնէ Իմրէրաթը թարաֆընտան վէրիլնէ ճէվապ, ժէնէրալ Ս. Ս. Օրթա կէօնտէրիլնէ (Օրորը տը սէն Լօրա նա մ պիլիլ քի նախա օգուտապիլիլ, վէ իճիմալ քի օլ նիլէթիլ վէրիլիլ տիւր:

Բրէնս Արազգօթ թերթի օլունտան րիւշ վէթ էկէր օլունտան իւշ այ աղաւմիւն-տէ, օլունտա իտիլ, չէր նէ գատար ասըլ ճիւմէն վէ պէթիլ տէ վէթ գուլթիլ պիրիլիլ-վէթ օլաճադ իտիլ իտէ տէ, լաթին շիւմիլ Բր-րէնս Արազգօթ տալիլ, Բու Արանիլի վէ Պարօն տը Պապիլ միւթիլիլ միւթալիլէ իթ-մէթիլիլ րէտա իթմիլ: Պէօյլէճէ խաթիլ զանն օլունտան աղաւմիւն քէնտի «թապիլի տիւլմէնիլնէ» թէրք իտիլիլ նիլէթիլ տա-լիլ, Պրանսա միւթիլիլ քէնտի թէթիլ ճէզաթընտան խէլաա իթմէթիլ տիւր, վէ շու ճէզաթընտան, կէրէթ Տէվլէթ վէ կէրէթ Նիւմիլիլիլ թէթիլ իւլթիլիլնէ տալիլ իթմէթիլիլ հէման իթիլիլ քի տէրէճէտէ կարտըմ իթմիլիլ տիւր — պիրի մեհարէ-պէյի ալէլիլնտիլիլիլ, տիլիլ տէ, զալիլիլ սուլ իշիւն իթմիլիլ հազըլը շարթ-լարընը, քէնտի քէնտիլիլ Էօլտիլիլիլ րէտա իթմիլիլիլ:

Կէրէթ միլիլիլ վէ կէրէթ Էֆրաթը նաա հազըլընտա, րէթ թէճէթիլիլ պիր հալ-տէ լազըմ կէլէն մէսարիլիլ իշիւն չօթ չէլիլիլ մազը օլունտու, լաթին էն ուճ տէ-րէճէ սէֆալիլիլնէ էթիլիլ հիւ պիր շէյ, պիր տօսթա մէթրուհ օյուն օյնամալըլը հազըլը չըզարմաթըտան պաղա, հալթաա խաթիլիլիլիլ միւթիլ իճիմալտէն տէլիլ տիւր. վէ էկէր Ղարալ զալէթալիլիլ, Թիւրըն տան ալըլա գատար, Ս. Թիւեր վէ Իմրէրաթ շիւթիլիլիլ խաթիլիլ իթ-մէթտէ տէլիլիլ իտէ, իշիլ Ս. Թիւեր վէ մեմուրիլիլ շիւթիլիլիլ Պապը Ելիլիլ զալըլ ճիւթաթ իթմիլիլիլ շէյ պու տուր:

Լաթին Պրանսա միլիլիլ վէ պալմալ-լըլ թէճէթիլիլնտէ տէլիլ տիւր. իճիլիլ քի կարըն պիր սուլա մալիլ օլուն, վէ շու սուլա տա, մեհարէպէնիլ շիւթիլիլ կի-տիլիլիլ սթարըլ գուհուր իթմիլիլնտէ Լա-տէն թարաֆընտան Բուսիա իճիլ օլուն

նաճադ օլան շարթարտան րէթ չօթ իթալըլ շարթարթ մալիլ օլուն: Բրէնտիլիլն մալթիլ օլունմալ իւլթէ պուլունտան ճէրիլնէ, կարընը մեհարէպէ մեհարիլիլ իլէ, զա-լէթիլ կարընտան զիտէ Նէրմանիլիլ Էյա-լէթիլիլիլ սայրլալաա օլան իթիլ Էյալէթիլ իթիլիլ օլաճադ տըր, վէ իշիլ շու ճէրի-մէյի թէտիլ իթմէթտէն գալմալ իշիլ տիւր քի, քէնտիլիլն էն Էթիլ միւթիլիլիլիլն ֆէ-տաթընա ֆիլիլիլ կարտըմ իթմէթ տէլիլ իտէ տէ, օնու կէօրմէթիլիլ վեւրմալըլ թէթ-լիլիլիլ իթմիլ տիւր:

Կէօրիլիլ քի իւշ էկէլ սէնէտէն պէրու տէվաթ իտիլիլիլ օլան սատըլ տօսթըլը — անճադ տալիլ միւթալիլ թարաֆընտան տալիլ գալըլըլ օլարաթ սա-տըլանէ տալմալիլիլ տըր — Պրանսա չէրէթիլ իւլթիլիլ միւթալիլ քիլիլիլ պիր հազըլ թէտիլ իթմէթ տիւր քի, Թիւեր-քիլիլ խաթիլիլ իթմէթիլիլ պիր մէնֆա-աթ կէօրիլիլիլ տալըլաա, օնու քէն-տի հալիլնէ պրալմալըլտան վէ խաթիլիլ-տէն հըթըլ իթմիլ. ֆալթաթ Բուսիա Իմրէ-րաթընտա սահիլէն շէրէթ օլան կէրիլ շու-րաթ տըր քի, Տէվլէթ վէ Նիւմիլիլիլ իթմիլ ճիւթաթընտ օլուն լարա կիւթիլիլ րէտա օլունտու: Պէօյլէ օլմաթըլը հալտէ տալիլ, Թիւերիլիլ հազըլնտա ճիւմէն պիր ֆարըլը նէթիլիլ զուհուր իթմէթիլիլ իտիլ, իշիլիլ օլ վալթիլա, Ինկիլթէրրա իլէ Նէրմանիլիլ պիրլէթիլիլ իտիլ, վէ պիր-լիլիլ, Թիւեր վէ շիւթալ գալէ պօղալ-լարընը կէրէթ Գալալ վէ կէրէթ Պրան-սըլաա գալըլը ճիւթ իտէպիլիլիլ վէ Պապը Ելիլ տալիլ, պէօյլէճէ, Գալա տէ-նիլիլ րէթ ալէա գուլմալիլիլ իտիլ տէնտէ, պիրհուտէ լալիլ իտիլիլ օլմալ: Պապաթ պէօյլէ պիր շէյիլ լազըմ զուհուր իտէ-ճէյիլնէ հիւ պիր իճիլիլիլ իթմիլիլիլ օթ տըր:

Լօնտա վէ Բեթրուպուրիա վեզու պուլտուղը միւթիլիլ, Ս. Թիւեր տալիլ Ս. Թիւերին թէթիլիլիլ րէտա օլունա-ճալար տըր. վէ Պրանսա տալիլ, շիւմիլ չէր վալթիլտան զիլաալ լալըլ օլունտու հալտէ, քէնտի քէօրիլիլիլիլ ալը սու-լարընը, թօրթուտու տէլիլ իւլթիլ մէճ-պուր օլաճադ օլունպ, կէլէճէ զէմանտէ տալիլ, «Բօնսօլթիլ վէ Տէվլէթ» միւթ-լիլիլնտէն զիլաալ տօղըն սէօյլիլ պիր Թիւեր, Պրանսանըն ալթիլիլ զիլաալնըն պիլիլիլ Էսամէսինն իւլթիլնէ, պիր տէ, պիր միւթիլիլիլ Տէվլէթիլ գալըլ, խաթիլ-լիլ իճիլաթը չըլըլմաթը զիլիլիլ իլալիլ իթմիլիլ մէսարիլ օլաճադ, վէ պու իտէ տիլիլ չէր շէյտէն զիլաալ Պրանսանըն նամուտու գալմալ տըր:

Պէրիտէ Պապը Ելիլ տալիլ, Պրանսա տօսթըլըլ գըլմէթիլ հազըլնտա տըլտանա-ճադ քէօլիլիլ գալմալըլ օլունտու հալտէ,

Փ Ո Ղ

կինն քենտի իմիթիֆադընը թաղէլէմէյէ սեր-
պէսիմ օլաճադ տըր: Կէշէն կինն 1- թիւ-
է շէօյլէ պիր էֆրեար պէյան իմիթիֆադ
քի: Վապը Երբ քենտի գուզիլէի ապէրի-
յէսինի արթըրըպ: քենտի քենտինէ կիւ-
վէնմէլի տիր: Լաքին, պիզիմ զաննըմըճա,
շու էֆրեարը բէք սահիճ տէյիլ տիր: Սա-
դա, Ֆրանսատա Տէր նէ թարզ իմիթիֆադ
թէշքիլ օլունորսա օլուն, կինն օնուն տա-
քէրիճէ էճէմիլէթի պունտան պիր դաշ սէ-
նէյէ տէկին բէք պիլիւզ օլամադ, վի կէ-
շէն Տաթիթա դալէթամըդաա զիքրինի կէ-
միշ օլունգուճադ միսիլուն, Ս. Թիէրին,
պու կիւզտէն, Ճանը իսթէրոնէ, տէյիլ հա-
լնըզ Խթանպօլուն, իլա Խնկիլթէրանըն
Սըրրի վէ Վէնիթ էյալէթէրինի տախի
զապիթ իմիթէ իշին Բրէնս Կորչաօֆա
«բուխաթ վէրսին», Լաքին շու տախի սահիճ
տիր քի, էկէր Բուսիա թարաֆընտան կէ-
նիտէն պիր թէսալլութ զուհուր իտէրոնէ,
Թիւրքիա Լալնըզ պալմայաճա տըր: Պու
սէպէպտէն, պունտան օն կէտի սէնէ
ապտէմ վուզու պուտուդու միսիլուն, շիմտի
տախի գուզիլթէր միւթթէֆիլլէրին ֆապի-
տէսի վար տըր: Վըրըմ մուհարէպէսի կիւ-
զիւնտէն Բէթրսպուրկուն ուսուլ ու թէ-
տապիրի պիր դըլ-բայը շաշըշ տըր տէյու
էյալթատէ Տիւ պիր քիմէն ինանամադ:
Սուկուլ «գատէրիշօլ վապըթտաքի կիպի,
հալէա Շարդ վէ Տէնու պ թարաֆըրընս
պազմաքտա տըր, վէ արգատրտա պուլուն-
նան էօյլէ պիր ճէսիմ գուզիլթէն, թէք էլ
իլէ գարշը գոմալլը, բէք գոլայ օլամայա-
ճադ տըր:

Վրանտանըն հապիլէճէ պէօյիւք
գուզիլթէի վար տըր տէյիլ ինանգլադա-
օլունգու էսնատէ, Լօնտա վէ Բարիլ
իլէ միւթթէֆիլ պուլունմադ քիֆայէթ ի-
տէր իտի: Լաքին Վրանտանըն գուզիլթէի
հաշըրտա օլունան իւշալլաթըն տէֆիլտէն
սօնրա, Խնկիլթէրանըն տէնիլլէ մուսիլ-
նէթինէ Լօլրօպա զըլմաքընտան պիր հադի-
զի տօսթըլու գ տահա իլալէ օլունմադ իդ-
թիզա իտէր: Պապը Երբին Ելթիթիա իլէ
միւնտապէթի, էյի սուրթիթտէ տիր, Լաքին
այնի տէրէճէտէ պիր տօսթըլու իմիթիֆադ
տախի Տէրմանիա իլէ պաղլամադ ալիւ-
նէ հարաթէթ իմիթէ տիր: Պունու էլէ կէ-
շիրտիքտէն սօնրա, Ֆրանսա, Բոսիա, վէ
Լօլրօպանըն Տէֆ պաշի դալան գըլմադ
տախի Թիւրքիայա գարշը պիլլէշէթէր,
Թիւրքիա օնլարը Տիւ իշ կէրինէ գոյմա-
մադա միւզիլթէ տիր:

Գ.Ա.Ա.Թ.Ա.Ս.

ԱՄԷՐԻԿԱՆ ՄԱՂԱՋԱՍՏՐԵՍԱ

Դըշ իշին էշիա վէ Էսթապա տայիր Տէր
նէվի Էմիթա, քէզալլը կաղ լամպալարը վէ
հալիս Եմբիդան կաղը մաղթու ֆիլյաթէրլէ
սաթըլմադտա տըր:

Փու շիմտիքի հալ Սապահ Ղալէթապ օլունպ,
հաթիթաա իւշ տէֆա, Էանի Տէր Սալը, Բէնի-
շէմիլիճ վէ Ճիւմա իրթէօի սապահլարը նէշը օլուն-
նաճադ տըր

Իւշ պլլըզ գըլթիթի բէշին վէ կէշէր ագճէ օ-
լարադ Խթանպօլ իշին զըշ. 25:

Թուրքիաա տաշարար իշին րօսթա րա-
րապ իլէ պերապէր պիր շէյրէք լիւր օմմալը:
Մէմալիքի էճնէպիլի իշին րօսթա րաբաթըն-
տան մաստա գըշ. 25:

Մէթիթէպիլը, միւտէրիլիլը վէ րուհպանլար
իշին էիլ գաթ գըրգ թէնիլլ օլունունը:

Իլանաթըն պէճէր սըրապը պիր տէֆա իշին 1
գըշ. Էթի տէֆա իշին 1 1/2 վէ Իւշ տէֆա իշին 2
շէր գըշ. տըր: Իւշ տէֆաաա զիլաաթ իշին միս-
տա րազալլըզ օլունունը:

Տաշարարտան միւշթէրի Էազըլմադ իսթէյէն-
լէր, Էա պուրաաա խիլլինի էիլ իլէ Էազըլմադ,
Էախաա տօղընտան տօղընպա պիլիթ իլէ մուխա-
պէրաթ իմիթի տիրլէր:

Տաշարարն Տէր թարաֆընտա Փու ղուն
միսիլլիլինի տէր իւհտէ իմիթիլ րադպիթ ի-
տէնլէր, պիլլէ պիլլիթ պուլունան պիր գաթ մա-
րիլթիթ իլէ քէնտիլլէրին թանըթտըզարընտա
մա թէշէքիլը գապուլ իտիլ. իգթիլա իտէն
Իւհթիթի տախի վէրիլլը, նէշը օլունմադ իշին
պիլլէ մէթթու պ Էազըլմադ Տիւմիթ իտէնլէրէ բէճա
Իտէրիլ քի մուխթաա Էազըլմադ, զիլա Էազը-
լմադ գըլթաթըն շօգ միւսաաաա Էազ տըր:
Իմիթալ մէթթու պ նէշը օլունմադ նէշը օլունմա-
լան պահս վէ մէթթու պ կէրի վէրիլլէր. Իս-
թիլլէրին իսթիլի նէշը իմիթիլ ֆազաթ պիլլ-
տէ պուլունմադ տըր:

Միւշթէրի Էազըլմադ իսթէյէնլէր, Խթան-
պօտա, Եմմա ալթընտա, Ճալմը Խանը օրթա
գաթընտա 5 նիւմըլուն օտաթըզա պուլունմադ
տըրլար: Մէթթու պ վէ սալիլէ տախի իսթիլլէ
այնի մահալէ կէնտիլլիլի տիր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տէմիր քէօփիւ թէրսանտէ պուլուն-
նան տապալար իւղէրինէ գօնըլմադա պաշ-
լամըշ տըր:

Մէլանիքտէ սիլահ ալթընա ճէլլ օլուն-
նան բէտիֆ տապիրի Շահանէին պիր
միւտտէթ թալիմ իմիթիլտէն սօնրա մէլլէ-
քէթիլլէրին իզամ գըլլնտըզ Մէ-Ֆէլլէ
օլունմադ տըր:

Միւշթէմէպը Եմբիդա թարաֆընտան
Պապը Երբէ կէնի Մէֆիլ նասպ օլունան Մ.
Մթ. Սէյ ճէնտալլէրի, մաստաալարը իլէ
պիրլէքտէ, Բազար իրթէսի կիւնիւ Սարնա
վարօրու իլէ պուրպա վա Լօլունպ, Միսէրի
լօշանթաթնա ինմիլլէր տիր:

Հասան զերապայճաա պիր միւտտէթ-
տէն պէրու միլլէթ միլլանտա զուհուր ի-
տէն իիթիլաթը թէսիլլէ իտէմէտիլլինտէն
Տէր Սաաթիթի թէք իլէ Բօմա ճանիպինէ
կիտէճէկի իշիտիլլիլ իսէ տէ, պիլլէ շու
հալաաա թաաաիլլէ միւշթաճ տըր:

Պէյ օլունտա Պալթա սէրալը իմ-
թիլալինտէ պուլունան միւշթէրէք գարա-
զօլլանէնին ինշաթ տէօրթ պին լիւրաա
քէշի օլունտա զու վէ աղ պիր վա լթտէ ինշա

օլարադ Պէյ օլուն միւթէսարըլլըզընն օ-
րաաա նաղլ օլունմադը իշիտիլլիլ տիր:

Չըդան Սեպտիմըր այըն 4 ինտէն պէ-
րու պիր Էաղմուր իլէ հալալար պօղըլ-
մուշ օլունպ, Տէր նէ դատար արա սըրա կիւ-
զէլ հալալարըլլը տախի օլունշ իսէ տէ,
օրթալլը Էրէյիճէ սէրինլէնիլլ օլունպաա
պաշա, պաղը նօտօս վէ պաղը տա բօրնաղ
րիւզիկալարըլլէ կաղըն տէնիլլէրտէ ու-
ֆաթ թէֆէք խաաարաթլար տա վաղը օլ-
մուշ տուր:

Մէթէթէթէյն Բրէնսին Տէր Սաա-
տէթտէրի մասալահալիլադը Ս. Տէ-
մէթրէ Սթուրա, մէզունէն Պուքրէշ ճա-
նիպինէ կիլթէք իւզրէ պու Սալը կիւնիւ
Սարնա վարօրու իլէ Խթանպօլտան Էօլա
լըզմըշ տըր: Միւմալլէյ ճաալահալիլա-
զարըն կէրինէ, պիրինճի Սըր քէաթիլի
Ս. Տէմէթրէ Սթըրպի մուլազաթէն նասպ
ու թալլին օլունմուշ տուր:

Կէշէն բէնիլլէմիլի կիւնիւ սաաթ տօ-
ղուզ գարարլարընտա, Օմման աղա նամ
պիր քիմէսնէնին հարէմի, խանէթնտէրի
գուլոյա տիւշէր: Օմման աղա շու էսէ-
ֆէնիլլ վուզուաթը պիր գաշ սաաթտան
սօնրա ֆարգ իտիլ, տէրալապ լաղըմ օլան
ճահտարը իտէրէք հարէմիի գուլունտան
լըզարըր իսէ տէ, պիլլարէյի սաղ պուլա-
մաղ օլունգու տիւնիլ լ թիւ-բէտէ օլուն-
մուշ տուր:

Մէսաթըրի Լմբէրիալ նամ վարօր
գուճանիալ քի, ճիւմհուրիլլէթին իհտա-
սընտան սօնրա Մէսաթըրի Վասիօնալա
թէպիլ օլուն, մէզքիլը գուճանիանըն
մէսարիլիլ իշին այտա պիր միլիօն ֆրանք
վէրիլլէքտէ օլունգու սէպէպտէն, Սթան-
պօլ իլէ Մարսիլնա արաթնտա օլան Էօլ-
տան պաշաալ քէաթիլտէն թաթիլ ի-
տիլլիլի Վրանտա ճիւմհուրիլլէթի թարա-
ֆընտան էմր օլունմուշ օլունգու լ թիւ-բէ
ղաղէթաթընտան ալթնարաղ տիւնիլ Մէճհա-
յը Էմ-բէտէ օլունմուշ տուր:

Տիւնիլ Վէր-Էտա օլունտուղընա նա-
դարէն, կէշէն կիւնիլլէր կէնի ճամի մէյտա-
նէնտա էլէ Էլ Լէհուտիլին պիրիսի, պիր
տաշարը Լըմէնիլլէ պիր լիւրա պօղմաթըն
թէրլիլիլ իտիլ. Լըմէնի տախի պաղըր կիւ-
րիւնտէն խաթիլլէնմէթի թամաալ իլէ, պօղ-
մաղա պաշաալընտա, Լէհուտի «պաղըր
շօգ գաշալը» տէյէրէք լիւրալը պիր քէաղըտա
սարապ գօյնունա գօտուղտան սօնրա, կիւ-
յա կէօյնիւ օլունպ, պաղըրլարը ալըր, վէ
սարըր քէաղըր գօյնունտան չըզարապ Լը-
մէնիլլէ վէրիլլէ: Լէհուտի կիլթիլլէրտէն սօն-
րա, Լըմէնի պիրաաթը քէաղըր աշար վէ
իշինտէ կաղընը պիր պաղըր օնլուգ պուլուն

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Տէր Սատէթմէ Գրանսա էլէսի սա-
պը Ս. Տը լա Կրօնիէր, Գրանսատա վա-
ղը Պօրտօ շէհրինտէն Պէյ օղու զալէթա-
լարէնա իրսալ ի յէտիկի պիր մէթուպտէ
քէնտուսինին Սարսիլատա նէ՞ սուրէթլէ
թէֆզըֆ օլունտուղու Տիքնայէ, Լանի օրու-
նա վերուսինտէ կիճէլէյին միւսլիճ օն ատէմ
քէնտուսինին ինտիկի օթէլտէ օտաւնա կի-
տիպ էլնա վէ էփաղընը միւհիւրլէտիքուէն
սօնկրա, քէնտուսինի տախի Հասպա կէօ-
թիւրտիքլէրինի, վէ պիր կիւն սօնկրա սա-
լը վէրիւմիլ իսէտէ էլնալընը պիր խայ-
լտի նօգսան օլարադ, իստէ օլունտուղ, վէ
պիր խայլի աղէսի տախի Հալլընիլ օլ-
տուղունու վէ Ֆաղաթ վէթանըն պուլուն-
տուղու շու Հալտէ քէնտիսինին պու պապտէ
տախտան ֆէրաթ ի յէտիկի պէյսն ի յ-
լէմիլտիր:

— Հիմտիրի մուհարէպէ էնտարնտա
Բրուսիա սաաքիլինտէն էօլմիլ, Կարալն-
միլ Եսիստ էսիր կիմիլլէրին Տիսալընը,
Լէլէթ թալլըն Լօտրատաքի մուսպիրի,
Պէրլինտէ պուլունուպ վէ օրտուսուն խըղ-
մէթինտէ օլան պիր Տէրիմտէն ալարադ շէօյ-
լէ պիրիւմիլ տիր, Լանի
Լօլմիլ, էսիր կիմիլ, գայլապտա 73.605
Լարալանմիլ 97.050
Ճէման 170.655

Պունլար Կարալնմիլ պէյլէք միւտալէ-
պէլէրտէն տիւլէնլէր օլուպ, քէյֆօլլէք-
տէն վէ ուֆադ թէֆէք վուրկունլարտան
տիւլէնլէր իլին տախի 10.000 միդտարի
զամմ իտէրէք Բրուսիա սաաքիլինին Գը-
րանսայա Գարալնմիլ օրտուսունտան Ճէման
180 պին միդտարի էքսիլմիլ օլտուղունու
պիրիւմիլ տիր: Լլպլէթ էն աղը պիր պու
գատարտա Գրանսալարտան վար տըր, քի
Ճէման 350—400 պին ատէմ թէլլէֆի տի-
մէք տիր, իքի պըն զարֆընտա: Հաղ
թալալ Հաղըթլէրի ինսան օղունա ինսաֆ
վէրէ:

Կէօրիւնիւր քի իլմ, մէտէնի յէլթ
սանաթ վէ զայրիհիւմ վարա իտէյօր ալ-
մա, թօրուն թիւֆէնիկին ալէսալընը Կարալ
տա, թէք թիւք ստամ էօլտիւրմէքտէն
իսէ շօղու պիրտէն էօլտիւրմէք իլին վարա
իտէյօր: Լլպլէթ քի պիլ Կարալմիլ տա
թօղատա գանաթ իտէրիլ: Եճապ օնօն
իլին մի տիր քի պէյլէ ճաշիլ գալըրըլ:
— Տէյլէ 'Նէ-Ն' նամ գաղէթանըն Բէթ-
ըրպուրկտաքի մուսպիրի ալտիւրանկա Սիւլ
26 թարիխի յէ շէյլէ Լալմիլ տըր:

Հէր կիւն քէնճէրէմին էօնիւնտէն ա-
սաքիլ կէլիպ, Կա կէլմէքտէ Կալսօտ կիթ-
մէքտէ տիրլէր, զիւրա սիւսլարը օլմիլպա,
իճթիմալ քի օնլարը ալարալ իլէ կէօնտէ-
րիյօրլար: Կիճէլէրի տէ թօր թալլընմալտա

օլուպ, գալիպա Վրօնլմատ թարաֆընա
կէօնտէրիլիյօր: Սօկուտան Ճէնուպ
թարաֆընա տօղուն Կարալտան պէտ իլէ
Կարալը կիւնտէ պիր վարօր արապալը Եօլ-
ճու թալլըլպա, Տէր կիւն 14 նէօպլէթ տախի
աքէր թալլընաճալ օլտուղու պիրիւմիլ
տիր: Վաղէթալարն քիսֆիլէսիլտէ Հարգ
մէսէլէսի իւղէրինէ Կաղըպ, Բարիլ աճտ-
նամէսին լաղլընտան պաճա իթմէքտէ տիր-
լէր: Պաղը թէճիւրպէքար տիրլմաթլար,
Բրէնս Կօրալաֆօն թէլլտէ շու աճտնամէ-
տէն գուրթուլաճաղընը իտտաա իթմէքտէ
տիրլէր: Պէնտէ ալին էֆէքարտէ իսէմտէ,
էլ ճիւլէ մուհարէպէ քէյֆ իտէմէմ, Բու-
սիա շիմտի Լվրապանըն Հաքիմի սպըլմալ-
տա իսէ տէ, Եինէ Բէք շօզ շէյ կէօղիւնէ
ալմալ տըր: Ստամէքի Վրօնլմ Պիլլմալ-
գըն ֆիլքըրինտէն Կօրալաֆօն ալտաթմալ
կէլմէլ, էլպլէթ Տէր շէյ սուլ իւղէ
թանգիլմ օլունաճալ տըր: Հալպու քի է-
կէր Պիլլմալգ օն շէյարմալ իսէ, Բուսիանըն
մաթլուպաթընա թիւլքիտան պալալ Հիւ
պիր քիմէ գարընլօյաճալաճալ տըր: Գը-
րանսա սալաթլանմիլ տըր, Լանիլթէրա
տախի, Տէր նէ գատար Հարգ մէլէսի
Հաղըրտա շիմտի փէք զայրէթէլ իսէտէ,
Ճէնքլէլէք պիր Հալտէ տէյիլ տիր:

ՍՈՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԵՐ

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

(Բրանսալար Լարալնմիլ տըր)

Վէրալ 11 Հօկտ.

Բէթ. — Ելնէրալ թաօնու Պալարիա
օրտուսուն, Բրէնս Լլպլէթլին վէ Վրօնլմ
Պիլլպլէրիկին սիւարի գօլարըլալ, Լլթէնի
Կարալլարնտա տիւլմէնին պիր գօլունու
վարմուլ տուր: Լլշ թօփ վէ 2000 էսիր
ալարըլ. գայրալմիլ 110 նէֆէրտէն իպարլէթ
տիր: տիւլմէնին օրտուսուն թէլլմիլ տաղըլ-
միլ օլուպ գօլալանմալտա տըր, (Սրէան-
սէն ալլընմալ Կաղըն տըր:

Բէյսալաթէնին սիւարի գօլուն, Հէրի-
սի Կարալլարնտա 4000 ան իպարլէթ ա-
սաքիլէ տիւլքի կիւն խայլը զիյան վէլէրէք
կէրի գաղըրմիլ տըր: Բարիլ Եօնիւնտէ Եէնի
պիր վուղուպլմ Եօլմիլ տըր:

Բրէնս Բօսալ օրտուսունտան, Ճէնէ-
րալ թաօնու պիր ֆըրպիլ սաաքիլի, տիւն-
քի կիւն Լար օրտուսունտան պիր գաղըրմիլ
Եէնմիլ, վէ 1000 էսիր իլէ 15 թօր ալմիլ
տըր: Տիւլմէն իտաղըրմիլ կէրի շէրիլմիլ տիր:

Վէրալ 9 Հօկտ.

Պու կիւն Լլթէն Կօրալաֆօն թարաֆըն-
տա, Բրուսիա վէ Պալարիա սաաքիլի
տիւլմէնին Լարտան իլէրուլմէքտէ պու-
լունան խայլլէք սաաքիլին տաղըլմիլ տըր:

Բարիլին Բօրիալ թարաֆըն սաաքիլէ-
Տէր վէ քէյլէրտէն գաղըն օլան ԵՀալլէր,
Եէնէ ալտէթ իթմէքտէ տիրլէր:

(Բրանսալար Լարալնմիլ տըր)

Հարմըր Հօկտ. 10.

Պու կիւն Եօլլէն վաղըլմարը, Բրուսիալար
Վրէօ Կաղընլարնտա Հէյրիլլէ տօղուն
Հիճում էտիպ, օրանըն Եէրլիլէրի վէ Եօլ
մէթէրիսլէրի թարաֆընտան ալմըր սաաթ
մապէյնիտէ, կէրի սիւրիլմիլլէր իսէ տէ,
թօրճու ալալարը Եէրլէրինտէն շալմալմար:

Վօլմիլալարնտա Պէս օլաւընըն
պաղը մաճէլլէրի Բրուսիալար թարաֆըն-
տան ալմէլլէ վէրիլմիլ տիր:

Հօկտ. 11

Բրուսիալար Լլթա քէյլիւնալ ալմէլլէ-
վէրիպ, մաճէլլէ Բատրէ աղալարընը թիւ-
ֆէնիկէ թուլմալ թէլլտի (սպանալիք)
իլէ տէրտէսթ իթմիլլէր տիր: Պու թէլլտի-
տէ գարըլըլ, տիւլմէն խապլը օլունմուլ
տուր քի էկէր շու նիլլէթինտէն տուր իթ-
մէլլէ, Բրուսիալարտան ալլան Լսիրլէր-
տէն ալար մէսնէտտէ պուլունան պիր աղա
թիւլլէնիկէ թուլմալալ տըր:

ԵՈՒՆԱՆԻՍԻԱՆ

Լթինա 11 Հօկտ.

Եօնան Հիւրիւմէթի Գրանսանըն Հա-
լ Հաղըրընը քէլմէն թանըլմիլ տըր:

ԻԹԱԼԻԱ

Գլօրանս 11 Հօկտ. ալաթ.

Պու կիւնքի թարիլլէ պիր ֆէրման
նէլը օլունուպ, կէրէք գարա վէ կէլէք տէ-
նիլ սաաքիլինտէն իսան իտէնլէրէ, պիր
միւտտէթի մուպէնէ գարֆընտա, կէլիպ Տէր
քէս քէնտի Վմուրունա թէլլմալ օլտուղ-
լարը Հալտէ, Հաղլլէրիտէ ալթըր ումուլ
իճսան օլունմուլ տուր:

Բօմայա վալի գայմաղալը նաալ օլու-
նան ժէնէրալ Լամարմօրա Բօմայա միւլա-
սըլլէթ էլլէմիլ տիր:

Լլմաննա գաղէթալարնտա ալմիտէրի
թէլլէկընթ Հալաթիսի կէօրիլմիլ տիր:

Վիլնէն 6 Հօկտ. — Վէյտէն ալը-
նան խապլլէր օրտուտա խաթմէլլէք զու-
Հօր իթմիլլին, վէ Բրէնս Գ. Հարընըն
իլ աղըրմիլտան Կալմիլ օրտուղունու պիլ-
տիրիլլէր: Թիլֆօ իլլէթի տէ վար տըր: Վէյ
ճօլար նաաքիլ Տէր քէյլլէրի Գրանսալար
ալմէլլէ վէրմիլլէր: Սա Հաղըրտա տախի
շիքիպլէթ ֆար տըր, պուլունան սուլար,
սաաքիլ իլին փիլլէրիլլէն Եէլմէլ տէ գօլա-
նըլմայօր:

Վաղէթալմընը պաղլլէ իլաննա Եէ-
րիլմիլ գալմալմիլ տըր:

ՄԵՍՈՒՆ — ՄԻԼԼԻԼԻԹ

Կար. Սիւ. Երէնիւնէն

Յ. Ե. ՄԻՆԱՍԻԱՆ, ԹԱՊԵՆԷԼԻՆԵՏԷ